

Alb in Škrinjar

SVEĆENIČKA SVETOST

Ugodno nam je i drgo pri srcu što u hrvatskome jeziku naziv *svećenik* podsjeća na svetost, potiče na nju, na prisnu svećeničku svetost. A koja je to prava, prisna svećenička svetost, točno označena nazivom *svećenik!* Ne mora se biti odviše učeni jezikoslovac da bi se odmah osjetilo da pojmovno to nije u prvome redu čudorednost, kreposna svetost, nego je to nešto više, nešto bliže Božjoj svetosti, ukoliko je smisao naziva da smo mi svećenici Bogu posvećeni, od samoga Boga određeni i osposobljeni za službu Božju; spadamo, dakle, u djelokrug Božji, domaći smo u Božjemu domu, Bogu srodni... Svećeničkom svetošću dolazimo u Božju blizinu koja nas preobražava na svoj božanski način, izlažemo se Božjem kontaktu, postajemo Božji ljudi, kao što je u Starom zavjetu Aron bio *svetac Gospodnji* (Ps 106 /105/, 16), a u Novom zavjetu kao Isus, ali mi niže nego Isus, koji je par excellence *Svetac Božji* (Mk 1, 4; Lk 4, 34; Iv 6, 69). To je svetost koju bibličari ne poistovjećuju s čudorednošću, već sa samim božanstvom, kako se već izražava znamenitim hvalospjevom „Svet! Svet! Svet Jahve nad vojskama! Puna je sva zemlja slave njegove! (Iz 6, 3). Svetost je ovdje izraz za najintimniju, tajanstvenu Božju bit, za transcendentnu moć Boga Stvoritelja, za sve silno i za sve dobro koje možemo zamisliti, i to u najvišem stupnju.¹

Ta svetost, kako već rekosmo, nije pojmovno čudorednost, nego ono što sveti Bog u svetim knjigama od nas od početka do svršetka najstrože zahtijeva, na što neumoljivo potiče. Svetost, prema definiciji tog pojma, nije čudorednost, ali, pre-

O svetosti pišu ovi autori u *LThK*, svaki sa svojeg vidika: W. KOESTER, W. HILLMANN, L. SCHEFFCZYK, K. RAHNER.A u *ThWNT*: K. G. KUHN »O svetosti u rabinskom židovstvu«; o svemu ostalom jasno i odrješito pišu: O. PROCKSCH - O. KAISER, »O svetosti kao najintimnijoj biti Božjoj, misterioznoj, nama nedokučivoj«.

ma Božjoj volji, mora biti čudoredna. A ukoliko se u nekom stvoru nešto ovjeri kao božansko, može se po tom shvaćanju nazvati svetim, prije svega ako ga Bog poziva i osposobljuje za Božju službu. To je zapravo Božji čin, ali ipak postaje i čovjekov ako on prihvaća Božji poziv, ako se predaje u Božje ruke koje ga posvećuju. To je prvo što ističemo u svećeničkoj svetosti, u svećeničkom konsekraciji. U tome nismo kao radnici koji primaju neku službu da bi je se poslije svojevoljno odrekli. Svetost se ne može osjećati kao teret, nego, naprotiv, mora biti predmet svetoga nonosa- ona mora neprestano sve više rasti u nama! Kako je lijepo ako se svetost u nama svećenicima sveudilj iskazuje u čudorednim nastojanjima, dapače u heroizmu!

Svećenička svetost: apostolska - u radu, u molitvi i u kušnjama

U sadašnjem ekumenskom približavanju svjetovnjacima, inovjercima, ateistima, premda inače hvalevrijednom, nama svećenicima ipak prijeti opasnost da neoprezno zalutamo u manje religiozne, nereligiozne ili čak u političke probleme. Divim se i zavidim svetom Pavlu. On je u sebi ili, bolje, Bog u njemu, spojio toliko vatreno oduševljenje za Isusa Krista s neodoljivom voljom da za Krista predobije i pogane. Da se za nekoga kod nas kaže da je pobožan ili da je klerikaln, možda će se ovaj osjećati uvrijeđenim. Međutim, biti stvarno pobožan znači biti čovjek Božji, a biti klerikaln znači štovati osobe posvećene Bogu. No jedno i drugo ima se shvatiti kao nešto časno, kao nešto što traži zahvalnost prema Bogu. Svećenik ne može dovoljno zahvaljivati Bogu za to što ga je odabrao sebi za svećenika, što se sam Krist za njega posvećuje da i on bude posvećen za apostolsku službu (Iv 17, 19). Svećenička svetost mora biti **apostolska**. Nije dovoljno što je svećenik bliz Bogu, nego mora još svim silama nastojati da svim svećeničkim akcijama, usrdnim molitvama, i ako ustreba, mučeničkim trpljenjem i druge privede k Bogu.

Prigovorit će nam koji preko mjere zaposleni Božji radnik da gubi vrijeme ako moli. A kako bi bez nje svećenik mogao postati i ostati svet? Ako se aktivni hijerarhijski svećenik ne može moliti toliko koliko kontemplativni monah, on ipak može sve svoje druge poslove pretvoriti u molitvu. Neka ti poslovi budu prožeti ljubavlju prema Bogu i naumrlim dušama. Zanimljivo je kako je sv. Vinko Paulski bodrio svoje suradnike i suradnice: »Ako treba u vrijeme molitve odnijeti lijek ili pomoć potrebnomu, mirne duše pođite k njemu, a ono što treba obaviti prinesite Bogu kao da ste prisustvovali molitvi... Ne zanemaruje se naime Bog ako smo se zbog njega udaljili od njega, to jest ako propustimo jedno Božje djelo da bismo izvršili drugo.«² Ja bih izrično dodao ono što je vjerojatno bilo u svećevim mislima, da ne valja neumjesno produživati i profanirati svoj rad zato da bismo se izjednačili s onima koje moramo privedi k Bogu. Svetost apostola, svećenika mora biti posve i neokrnjeno moliteljska.³

Svećenik se moli s tom nakanom da bi sebi osigurao, isprosi od Boga milost duha molitve i svetosti, a i zaslužen i potrebno priznanje od vjernika da je Božji čovjek, svećenik. Inače, ljudi će se pitati je li uopće svećenik ako ga ne vide da se moli, osim onda kada mora obaviti službene obrede, makar ne baš pobožno. Poneki će se preopterećeni svećenik braniti da mu se privatna molitva smanjila na

² O sv. Vinku Paulskom vidi u *Hrvatskom časoslovu*, 5, 2959.

³ A. ŠKRINJAR, »Susret s Bogom u biblijskoj molitvi«, *OŽ* 3-1974.

minimum. Utješit će ga, eto, Vinko Paulski. Od njega učimo da je pretvaranje posla u molitvu umijeće što ga moramo uvježbati, čuvajući sabranost u Bogu. U tome će, sigurno, pomoći Bog, koji sam traži način kako da pronađe ulaz u naše srce. Imamo i *apostolat molitve*. Njime eminentno odgajamo i uzdržavamo duh molitve i svećeničku svetost. Donekle, kao svećenici, djelujemo apostolski već onda kada svoje apostolske nakane preporučujemo u molitve, u *memento* kod mise, subraći svećenicima, i primamo od njih zauzvrat njihove svete pothvate. U tome je poniznost koja se jamačno Bogu sviđa, viši stupanj poniznosti kada svećenik preporučuje sebe u molitve osobama koje su pred svijetom malene, npr. djeci. Tako se preporučivao Franjo Ksaver, slavni misionar Indije, po sirotištima. U svakom djelovanju, pa tako i u svećeničkom, sve ovisi o Božjem blagoslovu. Izvor toga blagoslova za svećenika može biti molitva neke Bogu drage sirote.

Bog nije u neprilici kako će nas posvetiti, što temeljitije posvetiti za službu Božju. Tu su i svećeničke patnje koje nam Bog šalje hoteći po njima postići prava apostolska čudesa. Čitajmo samo što nam Sveto pismo pripovijeda o prvacima apostolskim, sv. Petru i Pavlu! Sam Pavao prekrasno nam i dirljivo priča o svojem apostolskom mučeništvu. Nenatkriljivo, i misaono i stilistički, izražava se on Timoteju, svojemu pravom i ljubljenu sinu: »Ja se već prinosim za žrtvu ljevanicu, prispjelo je vrijeme mog odlaska. Dobar sam bio boj, trku završio, vjeru sačuvao. Stoga mi je pripravljen vijenac pravednosti, kojim će mi u onaj dan uzvratiti Gospodin, pravedan sudac, ne samo meni, nego i svima koji s ljubavlju čekaju njegov pojavak« (2 Tim 4, 6-8).⁴ Među njih spada svaki revan svećenik, makar ga ne čekala baš žrtva ljevanica vlastite mučeničke krvi. Završava svakako niz žrtava kojih je pun, nerazdruživo pun njegov svećenički život. Brojnim svagdašnjim žrtvama završio je i Pavao svoj junački boj, svoju zapanjujuću utrku. Iskreno od srca, mučeničkim oduševljenjem on na to podsjeća u Fil 1 — 3.

Svećenička liturgijska svetost

Mi svojim svećenicima neprijeporno priznajemo apostolsku i kultnu funkciju i s njome povezanu posebnu svetost. Ja, osim toga, razlikujem i liturgijsku funkciju. Tako i liturgijsku svetost. Svećenik u širem smislu potencira kultnu svetost kad gorućim čeznućem teži za služenjem mise, a nakon mise srdačno zahvaljuje Bogu, nastoji da čitav svoj život digne na svećeničku visinu. Sv. Ignacije L. bio je nakon prve božićne mise toliko izvan sebe od ganuća da je jedva mogao služiti još drugu i treću misu. A sveti Alojzije Gonzaga, kad se u njegovo vrijeme pričest primala samo nedjeljom, imao je običaj, još ne kao svećenik, prva tri dana nakon nedjelje zahvaljivati Bogu, a slijedeća tri dana pripravljati se za novu nedjeljnu pričest. U Hrvata svećenik se naziva i *misnik*. Nek se vidi kako je Hrvatima misa nešto bitno!

U svetoj misi komemorira se i slavi Isusova spasiteljska žrtva na križu, a u svetoj pričesti naše nadnaravno sjedinjenje s njime i s našom subraćom u Kristu. Kakvi ćemo biti svećenici, kakvi uopće kršćani, ako stalno ne proživljavamo u svojem srcu te tajne naše svete vjere? Dužnost je svećenika da ih kao duhovni pastir uzorno proživljava pred stadam, da za svoje stado, prema Isusovu primjeru, i u vezi s njime pri-

P. HILSDALE, *Prayers from Saint Paul*, New York 1964. Iz brojne literature o molitvi navodimo još katoličko djelo B. BASSET. *Let's Star Praying Again*, London 1972. i evangeličko J. ZINK, *Wie wir beten können*, Stuttgart- Berlin 1970.

kazuje i svoje patnje. Liturgijski obredi određenoga liturgijskog vremena moraju jače djelovati na svećenika, jer ili mora pripravljati, organizirati, voditi i stoga razmatrati. U naše vrijeme liturgijske obnove i preporoda imamo pravo nadati se punom porastu svećeničke svetosti. Jednako tako, i izvan liturgije nije manja naša nada u sličan porast zbog uzornog podnošenja brojnih patnji kojima je izložen svećenički život, a i tjelesnih bolesti. Zanimljivo piše sv. Pavao u 2 Kor 12, 7–10: »Da mi zbog uzvišenosti objava ne pada na pamet te bih se uzoholio, dan mi je *trn u tijelu*, anđeo Sotonin, da me udara, te se ne uzoholim. Zato sam triput molio Gospodina da odstupi od mene. A on mi reče: „Dosta ti je moja milost, jer se snaga u slabosti usavršuje.“ Najradije ću se dakle još više hvaliti svojim slabostima da se nastani u meni snaga Kristova. Zato uživam u slabostima, uvredama, poteškoćama, progonstvima, tjeskobama poradi Krista. Jer, kad sam slab, onda sam jak.« Težak tekst. Nekada su tumači svetoga Pavla mislili da se radi o napastima protiv šeste Božje zapovijedi. Baš nezgodno za apostola, za propovjednika Božjih zapovijedi. Francuski egzeget E.-B. AUo u svojem komentaru iscrpno raspravlja o Pavlovoj kušnji i izrično zaključuje. »Tumačenje *trna u tijelu* (ili *ostana*) kao bolesti i udaraca anđela Sotonina u našim je danima uglavnom općenito i ne vidi se da bi kakvo drugo tumačenje bilo vjerojatno.« Pavao je to razumijevao u vezi s apostolskim svrhama. Anđeo Sotonin najlakše predstavlja đavla, koji je muku mučio s apostolovim uspjesima, dok je Pavao u njima uživao, a to on sam o sebi nerijetko, iskreno i vrlo uvjerljivo priznaje. Tako će, bez sumnje, svaki svećenik s duhovnom utjehom napredovati u svećeničkom radu i u svećeničkoj svetosti. Sve skupa isto se provjerava i u svećeničkoj, apostolskoj molitvi, svakako s predanjem u Božju volju. Mi to učimo iz navedenih divnih Pavlovih riječi.⁵

Osim apostolskog rada i molitve. Biblija nam izvanredno stavlja pred oči i slavljenje Boga. Nikakvo čudo kad sam naš Spasitelj Isus Krist u Očenašu u prvome redu počinje sa slavljenjem Boga, »Sveti se ime Tvoje«. Bez sumnje, traži se to i od svećenika, koji mora nositi brigu o liturgijskom slavljenju, organizirati ga, stalno o tome razmišljati. Religija Staroga zavjeta bila je prožeta liturgijom. Liturgija se ističe i u Novom zavjetu. Prvi su kršćani u Jeruzalemu pohađali židovske zbornice. Sačuvali su iz onoga vremena i neke hebrejske riječi, npr. *amen*, čime se potvrđuje neka vjerska istina ili izražava nada, želja (tal. *così sia*). Isus u sinoptičkim evanđeljima voli dvaput ponavljati *amen*, u Vulgati npr. ovako prevedeno: *Amen, amen dico vobis/tibi*.

Kao svećenicima, najviše nam dolikuje učiti iz Isusove svećeničke molitve, Iv 17, prije -nazvane velikosvećeničke. Svakako je svećenička.⁶ A u *Poslanici Hebrejima* Isus se više puta naziva velikim svećenikom, većim od Arona, svećenikom Sinom Božjim. U Ivanovu *Otkrivenju* svi su vjernici doduše svećenici (Otk 1, 6; 5, 10; 20, 5). No, u Iv 17 Isus svoje apostole, jamačno svećenike, čvrsto povezuje sa svojim dostojanstvom: »Kao što ti mene posla u svijet, tako i ja njih poslah u svijet. I za njih posvećujem samoga sebe, da i oni budu posvećeni u istini« (Iv 17, 18 si.). Razumije se samo po sebi da u Isusu i u nama dostojanstvo nema jednaku vrijednost. No i bez toga Isus nas svećenike visoko diže, na dobro vjernika. Tješi nas i hrabri jedinstvo s Isusom. To je jedinstvo izvršno prikazao i naglasio A. Feuillet u svojoj knjizi *Le sa-*

⁵ Usp. G. SCHIWY, *Weg in Neue Testament, Paulusbriefe*, 3, 262.

⁶ C. K. BARRETT, *The Gospel According to Saint John*, London 1967., str.417 sl.

cerdoce du Christ et de ses ministres, osobito u VI. poglavlju.⁷ On odlučno tvrdi da Isus u Iv 17 pridružuje sebi samo apostole i njihove nasljednike svećenike, makar se u Izl 19. 6 i nekoliko puta u NZ svi vjernici imenuju svećenici, kraljevi i svećenici. Posvećenje apostola, veli Feuillet. uključuje posvećenje svećenika.

Osim apostolskog rada i molitve, Biblija nam izvanredno stavlja pred oči također slavljenje Boga. ne tek osobe Božje, nego i drugih osoba i drugih premeta koji su u vezi s Bogom i pomažu nam da savršeno obavljamo svećeničku službu. U časoslovu kličemo *i Mariji, Majci Božjoj, a ne božici*: „Udostoj me slaviti te, Djevice presveta.“ Osobito su biblijski Psalmi puni sličnih poziva od Boga Stvoritelja i oca našega. Ja se u svojoj raspravi služim i izrazom *liturgijski*, ali ne tako da bih izgubio iz vida ono što je u našoj liturgiji najhitnije, euharistijsku žrtvu i sakramente. Nije mi nakana da sada nastupim kao dogmatičar i nazovem „liturgijskim“ i ono stoje manje bitno, manje važno. Tako sam i u svojem govoru o apostolatu uzeo termin *liturgijski* u širem, nižem smislu. Liturgika se i u nas razvija, napreduje. Milan Pavelić DI (T' 1939)⁸ preveo je Crkvene himne. Nosila ga je u prijevodu njegova pjesnička duša, poznavanje hrvatskoga jezika, a sigurno najviše, štovanje i ljubav prema Riječi Božjoj. Poslije, u vrijeme zadnje intenzivne pripreve II. vatic. crkvenog sabora, objelodanio je kard. Augustin Bea članak »Il sacerdote secondo san Paolo, ministro di Cristo«. On brani dvije svećeničke službe: službu riječi i službu sakramenta, dubokoumno prikazuje njihove oznake. Raduje se tadašnjemu biblijskomu pokretu i liturgijskomu pokretu. Spominje liturgijsko—sakramentalnu službu. Ne vidim da ne isključuje terminologiju koju smo mi u širem smislu nazvali liturgijskom. Istu terminologiju nalazim općenito u liturgijskim priručnicima; riječ je tu i o svećeničkoj liturgijskoj duhovnosti. Nitko neće dvojiti daje časoslov svećenička liturgijska služba, ako ne u svemu ona preuzvišena, euharistijska i sakramentalna, no ipak takva koja nas čuva u Bogu, nas svećenike baš kao svećenike, liturge, apostole, i da to stalno ostanemo s pomoću Spasitelja Isusa Krista.⁹

Najnovije o svetosti i zaista obilno, sa svih vidika i u tančine, pruža nam francuski katolički riječnik *Supplément au Dictionnaire de la Bible*, X, iz god. 1985. Spominjem to kao dokaz činjenice da u Crkvi sve više raste zanimanje za svetost svih vjernika, a najviše, razumije se, svećenika. Dao Bog da poraste ne samo govor o svetosti, nego prije svega uzorno svet život! Francuski pjesnik Paul Verlaine na pitanje kako se može dospjeti do Boga odgovara: Tako da se leti plamenim krilima ljubavi, i da su krila tog poleta i vjera i nada. Kolika sreća za nas, osobito kad smo svećenici, ako nas na taj polet gone riječi ili primjer svjetovnjaka. Verlaine nije bio svećenik, a spomenuta njegova pjesma pod naslovom *Dieu* duboko je religiozna. Valja, dakle, da se tako izrazim, ne 'težiti' u nebo, za svetošću, valja hrabro letjeti s milošću Božjom.

A. FEUILLET, *nav. dj.*. Pariš 1971. Treba ipak točno označiti i, prema potrebi, razlikovati Isusovo i naše posvećenje u kontekstu Isusovih riječi „za njih posvećujem samog sebe. da i oni budu posvećeni u istim“. Usp. *SDB* X, 1307-1483, osobito P. BEAUDE, str. 1334-1342.

⁸ M. PAVELIĆ, *Crkveni himni*. Zagreb 1945.

⁹ Da navedemo barem dva naša domaća priručnika: D. KNIEVVALD, *Liturgika*, Zagreb 1937. i J. GELINEAU, *Pastoralna teologija liturgijskih slavlja*, KS, Zagreb 1973.

PRIESTERLICHE HEILIGKEIT

Zusammenfassung

In der Wahl des Gegenstandes für seinen Artikel war der Autor entschlossen, den Lesern zu Hilfe zu kommen, nicht aber eine Gelegenheit zu finden, sich über die Menschen /u erheben durch seine eigene und seiner Mitpriester Heiligkeit, überzeugt, daß unser Heiland die Heiligkeit keiner Kaste als Eigengut vorbehalten hat. Der Autor will gerne eingestehen, dato er in seinem langen Leben als Priester viele heilige Nichtpriester gekannt hat. Er teilt nicht die Überzeugung mit einigen Lxegeten, dato Christus in seinem hohepriesterlichen Gebet nur die Apostel und künftige Priester als ihre Nachfolger sich zugesellt hat, obwohl im Alten Testament Gott die Israeliten allesamt für ein Volk der Priester und für ein heiliges Volk hielt (Ex 19, 6). Aber in der Masse der alttestamentlichen Texte findet sich nirgends, dato ein frommer Israelit einlach so als Priester betrachtet wird, wohl aber dato er heilig ist. Auch im Neuen Testament wird die Heiligkeit nicht auf die Priester beschränkt. In diesem Artikel hält der Verfasser mit jenen Autoren zusammen, die eine solche Heiligkeit erkennen, die uns nicht nur Gott ähnlich, sondern in einem gewissen Sinn Gott verwandt macht: aber auch diese ist Gott bereit, allen Gläubigen ohne Unterschied zu gewähren.

Apostolische Heiligkeit der Priester. Über diese Heiligkeit wird jetzt so viel gesagt und geschrieben, dato der Verfasser in Verlegenheit ist, was er noch dazu sagen soll. Es wird dennoch geraten sein, auf die Worte G. Bieniers aufmerksam zu machen, dato nämlich die Leute jetzt mehr als je für das öffentliche Wohl tätig sind und in ihrer Technik mehr als je erfinderisch. Wie dürfen da die Priester als Apostel nicht mehr als die übrigen Menschen vvoMtätig sein, zumal nach dem Muster und auf Geheiß Christi op/erfreudig wie Er bis zum Tod. Biemer will, dato man selbst von Gott im Kontext mit dem Menschenleben reden soll, sogar dem Menschen *die Priorität zulassen*. Diese Priorität, aber im Wort, findet man selbst im Vaterunser. Gegen solches Wort in unseren Diskussionen hegt der Autor unseres Artikels wohl mit Recht Bedenken, da es die Leser irreführen könnte.

Dato im letzten Teile unseres Artikels noch von der liturgischen Heiligkeit mit demselben Interesse und betont die Rede ist, wird hoffentlich jetzt niemand verärgern, nach dem Aufblühen der liturgischen Frömmigkeit.